

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tullilain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Tullilakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, joka koskee tulliviranomaisen toimivaltuuksia suorittaa rajatarkastuksia, sekä tehtäväksi muutoksia ja lisäyksiä, jotka liittyvät tullilaitoksen ja poliisin tietojärjestelmiä koskevan yhteistyön toteuttamiseen. Lakiin lisätäisiin myös säännös tullin henkilörekistereihin talletetun tiedon luovuttamisesta ulkomaille.

Lisäksi tullilakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että virhemaksu voitaisiin määrätä myös silloin, kun viivästys tai muu virheel-

lisyys koskee niiden säännösten noudattamista, joita sovelletaan tullialueelle tuotuihin tavaroihin ennen tulliselvitysmuodon osoittamista. Tullinkorotus ja virhemaksu jäisivät voimaan tullivelan lakkaamisesta tai tullin palauttamisesta huolimatta, jos seuraamusten määräämisen perusteena olevat syyt ovat edelleen olemassa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Nykytila ja ehdotetut muutokset	3
1.1. Tullilain henkilörekistereitä koskevat säännökset	3
1.2. Schengen-säännösten voimaantulon aiheuttamat muutokset	3
1.3. Tiedon luovuttaminen ulkomaille.....	4
1.4. Tullinkorotus ja virhemaksu	4
2. Esityksen vaikutukset	4
2.1. Taloudelliset vaikutukset	4
2.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	4
3. Asian valmistelu ja lausunnot	4
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	4
1. Lakiehdotuksen perustelut	4
2. Voimaantulo	6
3. Säätämismenettely	6
LAKIEHDOTUKSET	7
tullilain muuttamisesta.....	7
LIITE.....	9
RINNAKKAISTEKSTIT	9
tullilain muuttamisesta.....	9

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. Tullilain henkilörekistereitä koskevat säännökset

Tullilaitoksen henkilörekistereitä koskevat säännökset sisältyvät tullilakiin (1466/1994), minkä lisäksi niihin sovelletaan myös henkilötietolakia (523/1999), jollei tullilaissa toisin säädetä. Yksi tullilaitoksen henkilörekistereistä on tutkinta- ja virka-apujärjestelmä, johon talletetaan tiedot tullirikoksista ja muista rikoksista tehdyistä ilmoituksista, tullirikosasioissa tehdyistä pakkokeinoin (450/1987) mukaisista pakkokeinoista, rikosasioissa koti- tai ulkomaalaiselle viranomaiselle annetuista virka-avusta sekä tullirikosasioissa tiedoksi annetuista rangaistusmääräysvaatimuksista. Tietojärjestelmää tarvitaan myös rikostilastojen laatimiseen, tullirikostutkinnan ohjaamiseen ja johtamiseen sekä resurssiohjaamiseen käytettävien tilastojen, kuten esimerkiksi talousrikostutkinnan ja -torjunnan seurantaraporttien, laatimiseen sekä tullirikostutkinnan esitutkinnan tehostamiseen ja asiakaspalvelun parantamiseen.

Tullilaitoksen atk-pohjaisena tutkinta- ja virka-apujärjestelmänä on ollut 1990-luvun alkupuolelta lähtien niin sanottu RIKI-järjestelmä, rikosilmoitusjärjestelmä. Alunperin tämän tietojärjestelmän oli kehittänyt sisäasiainministeriö poliisin tarpeita varten. Koska se täytti myös ne vaatimukset, jotka tullilaitos oli kaavailut omalle järjestelmälleen, oman järjestelmän luomisen sijasta myös tullilaitoksessa otettiin käyttöön poliisille kehitetty RIKI-järjestelmä. Ratkaisu oli myös taloudellisesti varsin edullinen tullilaitokselle. Tämä yhteistyö toimi erittäin hyvin, kunnes poliisille alettiin luoda täysin uutta poliisiasiain tietojärjestelmää, johon sisältyi myös uusi tutkinnan tietokanta. Poliisin siirtyttyä käyttämään tätä kokonaisvaltaista poliisiasiain tietojärjestelmää poliisin ja tullilaitoksen välinen tiedonvaihto vaikeutui eikä

tullilaitos myöskään käytännössä kyennyt toteuttamaan teknisen käyttöyhteyden avulla tarpeellista, tullilaissa säädettyä tietojenvaihtoa muidenkaan viranomaisten, kuten esimerkiksi rajavartiolaitoksen ja ulkomaalaisviraston kanssa. Tullilaitoksen käytössä edelleen olevan vanhentuneen erilliskäytön ylläpito ei ole enää ollut tarkoituksenmukaista, minkä vuoksi se on jäänyt yleisestä teknisestä kehityksestä jälkeen vuosien myötä eikä se enää vastaa käytännön tarpeita. Esimerkiksi Schengen-säännösten tullessa voimaan nykyinen tietojärjestelmä ei täytä niitä vaatimuksia, joita tullilaitokselle on asetettu rikosilmoitusrekisterin pitämisestä ja Schengen-järjestelmän mukaisten kuulutusten tekemisestä.

Edellä kerrotuista syistä tullilaitoksen rikosilmoitusjärjestelmän ylläpito edellyttää järjestelmän perusteellista uusimista. Tullilaitoksen rikosilmoitustietojärjestelmää ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista eikä taloudellisesti järkevää pitää erillisellä palvelinlaitteistolla osana tullilaitoksen tietojenkäsittelyjärjestelmiä, vaan uusiminen on nytkin tarkoitus toteuttaa siirtymällä poliisiasiaintietojärjestelmän käyttöön vuoden 2001 alkupuolella.

Tullilaitoksen siirtyminen käyttämään poliisiasiain tietojärjestelmää on monella tavoin hyvä ratkaisu. Tärkeimpiä hyötyjä on se, että rikosilmoitukset talletetaan järjestelmään, josta tarpeellisia tietoja saavat sekä poliisi että tullilaitos ilman teknisen käyttöyhteyden rakentamista. Kun järjestelmä on otettu käyttöön, saadaan tullirikosten tekijät ja esineet mahdollisimman tehokkaasti sekä kansalliseen rikosilmoitusjärjestelmään että tarvittaessa myös Schengen-kuulutuksiin. Ratkaisu on myös taloudellisesti hyvin edullinen tullilaitokselle verrattuna oman ohjelman kehittämiseen ja ylläpitoon.

Tämä teknisesti uusi ratkaisu edellyttää tullilain henkilörekistereitä koskeviin säännöksiin tehtäviä muutoksia ja lisäyksiä. Tullilaissa määriteltäisiin uusi henkilörekisterinä käytettävä tietojärjestelmä, ja tie-

tyiltä osin sen käyttämistä koskevista säännöksissä viitattaisiin poliisin henkilörekistereistä annettuun lakiin (509/1995), jossa on yksityiskohtaisesti säännelty esimerkiksi tietojen tallettamisesta ja niiden poistamisesta. Tullilaitos olisi kuitenkin jatkossakin rekisterinpitäjä tuottamiensa tietojen osalta vastaten muun muassa tallettamiensa tietojen oikeellisuudesta.

1.2. Schengen-säännösten voimaantulon aiheuttamat muutokset

Schengenin sopimusten keskeinen sisältö on henkilöiden rajatarkastusten lakkauttaminen sopimuspuolten välisiltä rajoilta ja yhdenmukaisten, Schengenin yleissopimuksessa määriteltyjen tarkastusten suorittaminen alueen ulkorajoilla. Suomen alkaessa soveltaa Schengenin säännöstöä ja siihen liittyvää lainsäädäntöä 25 päivästä maaliskuuta 2001 lukien, myös tulliviranomaisen edellytetään suorittavan Schengenin yleissopimuksen 6 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisia rajatarkastuksia, jotka kuuluvat henkilöiden maahantulo- ja maastalähtövalvontaan. Rajatarkastukset kohdistetaan kaikkiin henkilöihin riippumatta siitä, onko kehenkään kohdistettavissa mitään epäilystä rikollisesta tai muutoin turvallisuutta vaarantavasta käyttäytymisestä. Rajatarkastuksessa tarkastetaan maahan tulevat ja maasta lähtevät henkilöt, heidän matkustusasiakirjansa, maahantuloon tai maasta lähtöön käytetty henkilökohtainen kulkuneuvo ja sen hallussapito-oikeus sekä mukana kuljetettavat matkatavarat. Rajatarkastuksella pyritään varmistumaan siitä, että maahan tulevalle tai maasta lähtevälle tai tätä välittömästi aikovalla henkilöllä on erikseen säädettyjen edellytysten mukainen oikeus tulla maahan tai lähteä maasta sekä erityisesti lisäksi se, ettei hänen maahantulonsa tai maasta lähtönsä sisällä sellaisenaan rikosta tai sellaista laissa erikseen kielletyn tai rikoksella hankitun taikka luvanvaraisen tavarain, esineen tai aineen luvaton hallussapitamista, joka merkitsisi uhkaa kansalliselle turvallisuudelle tai yleiselle järjestykselle.

Poliisilla, rajavartiolaitoksella ja tullilaitoksella on pitkät perinteet yhteistoiminnasta henkilöiden maahantuloon ja maastalähtöön

liittyvien valvontatehtävien hoitamisessa, sillä ne ovat koko itsenäisyyden ajan hoitaneet yhteistyössä ja toistensa lukuun näitä tehtäviä. Laintasoisesti ei kuitenkaan ole määritelty sitä, milloin tulliviranomainen suorittaa rajatarkastustoimenpiteitä, vaan tästä yhteistyöstä on erikseen säädetty asetuksella vuodesta 1949 alkaen, nyttemmin poliisi,ulli- ja rajavartiolaitosten yhteistoiminnasta annetulla asetuksella (1051/1978), min-kä lisäksi nämä viranomaiset ovat keskinäisillä hallinnollisilla määräyksillään käytännössä yhteensovittaneet tehtäviään sekä sopineet yhteistyöstä ja virka-avusta tavoitteenaan säännösten mukaisen rajanylitysliikenteen edistäminen.

Rajavartiolaitoksesta annetun lain (320/1999) eduskuntakäsittelyn yhteydessä eduskunnan hallintovaliokunta kiinnitti kuitenkin huomiota siihen, että poliisi- ja tulliviranomaisilla ei ole nimenomaisesti laissa säädettyjä toimivaltuuksia suorittaa Schengenin yleissopimuksen 6 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisia rajatarkastuksia. Hallintovaliokunta edellytti mietinnössään (HaVM 25/1998 vp), että hallitus selvittää uuden, erillisen poliisi-,ulli- ja rajavartiolaitosten yhteistoimintaa koskevan säädöksen tarpeellisuuden ottaen huomioon muun muassa kyseisten viranomaisten laissa säädetty toimialakohtaiset tehtävät, olemassa olevan sääntelyn mahdollistama yhteistoiminta ja käytännön yhteistoimintatarpeet sekä tämän lisäksi antaa eduskunnalle tarvittaessa lakiehdotuksen koskien rajatarkastustoimivallan antamista rajavartiolaitoksen ohella myös poliisi- ja tulliviranomaisille. Tulliviranomaisen tullitoimenpiteen suorittamiseen oikeuttavat toimivaltuudet on lueteltu tullilain 14 §:ssä, mutta lainkohdassa ei nimenomaisesti säädetä tulliviranomaisen toimivaltuuksista tehdä rajavartiomiehen toimivaltaan kuuluvia, henkilöiden maahantulo- ja maastalähtövalvontaan liittyviä tarkastuksia. Tämän vuoksi on tarpeen sisällyttää tullilakiin nimenomainen säännös tulliviranomaisen valtuuksista rajavirtotehtävissä, kuten hallintovaliokunta on mietinnössään edellyttänyt. Säännökset toteutettaisiin viittaus-säännöksillä rajavirtolaitoksesta annetun lain rajatarkastusta koskeviin säännöksiin. Eduskunta on 29 päivänä marraskuuta 2000

hyväksynyt (EV 171/2000 vp) hallituksen esityksen poliisilain (493/1995), johon sisältyy vastaavanlainen säännös poliisin oikeudesta suorittaa rajatarkastuksia. Sisäasiainministeriössä on parhaillaan valmisteltavana uusi valtioneuvoston asetus poliisi-, tulli- ja rajavartiolaitosten yhteistoiminnasta, joka on tarkoitus saattaa voimaan viimeistään Schengen-säännösten soveltamisen alkaessa. Asetus tulee sisältämään säännökset yhteistyön kehiksestä, ja sen tarkoituksena on edistää poliisin, tullilaitoksen ja rajavartiolaitoksen yhteistoimintaa siten, että samaan päämäärään liittyvät toimialakohtaiset ja rinnakkaiset tehtävät tulisivat hoidetuksi tarkoituksenmukaisesti, taloudellisesti ja joustavasti. Asetusluonnoksen mukaan tarkemmat yhteistyömuodot sovitaan erityisissä johtoryhmissä, jotka muodostuvat edellä sanottujen viranomaisten edustajista.

1.3. Tiedon luovuttaminen ulkomaille

Tullilakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, joka mahdollistaa tullin henkilörekistereihin talletetun tiedon luovuttamisen ulkomaille, muulle kuin tulliviranomaiselle, jos tiedot ovat tarpeen sellaisen rikoksen ehkäisemistä ja selvittämistä varten, josta Suomessa tehtynä voitaisiin tuomita vankeuteen. Tullilain muutosesityksen (HE 204/1998 vp) eduskuntakäsittelyn yhteydessä laissa aikaisemmin ollut säännös kumoutui sen jäädessä erehdyksessä pois käsiteltävänä olleesta pykälästä.

1.4. Tullinkorotus ja virhemaksu

Tullilain mukaan voidaan hallinnollisena maksuseuraamuksena erilaisissa maahantuonnin tulliselvitykseen liittyvien ilmoittamisvelvollisuuksien rikkomistapauksissa määrätä tullinkorotusta tai virhemaksua. Tullinkorotus ja virhemaksu ovat Suomen tullilainsäädäntöön vanhastaan kuuluneita hallinnollisia seuraamuksia. Ne ovat osoitautuneet varsin tarkoituksenmukaisiksi keinoiksi pyrittäessä rajoittamaan virheellisiä ilmoituksia ja vähentämään niistä aiheutuvia haittoja. Tullinkorotus voidaan tullilain 31 §:n nojalla

määrätä, jos tulli-ilmoitus on annettu myöhässä tai sitä ei ole annettu lainkaan taikka jos ilmoituksessa tai muussa tulliviranomaiselle tullin määräämistä varten annetussa tiedossa tai asiakirjassa on virhe, joka on vaikuttanut tai voinut vaikuttaa tullin määrään. Virhemaksua voidaan tullilain 32 §:n mukaan määrätä, kun tavarasta ei määrätä tullia taikka kun tullin määrä on niin vähäinen, että tullinkorotusta ei määrätä, koska prosenttimääräistä korotusta ei voitaisi pitää riittävänä seuraamuksena virheellisestä tai puuttuneesta tulli-ilmoituksesta tai muusta tiedosta.

Virhemaksua ei kuitenkaan voida määrätä yhteisön tullikoodeksin III osaston säännösten rikkomisen johdosta (yhteisön tullikoodeksista annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2913/92, jäljempänä tullikoodeksi). Tullikoodeksin III osastossa on muun muassa tavaroiden tuontia yhteisön tullialueelle, niiden esittämistä tulliviranomaiselle sekä tulliviranomaiselle esitettyjen tavaroiden purkamista koskevat säännökset. Niitä sovelletaan yhteisön tullialueelle tuotuihin tavaroihin, kunnes tavaroille on osoitettu tulliselvitysmuoto.

Edellä mainittujen seikkojen vuoksi tullilain 32 §:n 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi lisäys, jonka nojalla virhemaksu voidaan määrätä myös silloin, kun virheellisyydet koskevat tullialueelle tuotuihin tavaroihin, ennen kuin tavaroille on osoitettu tulliselvitysmuoto, sovellettavien säännösten noudattamista.

Jos todetaan, että joku yrittää tuontiveroja välttääkseen tuoda maahan tavaroita ilman asianmukaista tulliselvitystä, tulliviranomainen voi pidättää kyseiset tavarat ja ottaa ne haltuunsa. Jos tavarat tuonti itsessään ei ole kiellettyä tai luvanvaraista, ei tavaroita voida tuomita valtiolle menetetyiksi eikä tässä tarkoituksessa myöskään takavarikoida. Tulliviranomainen voi, teon vakavuudesta ja tekijän tahallisuuden asteesta riippuen, määrätä rikosoikeudellisen seuraamuksen sijasta tavaranhaltijan maksettavaksi tullinkorotusta. Jos kyse on alkoholijuomista tai savukkeista ja tulliviranomaisen määräämää tullia ja tuontiveroja korotuksineen ei makseta määräajassa, tavarat joudutaan hävittämään, koska niitä ei ole lupa myydä

tullihuutokaupalla.

Tullikoodeksin tullivelan lakkaamista koskevia säännöksiä on Suomessa sovellettu siten, että tulliviranomaisten haltuun ottamia tavaroita koskeva tullivelka ei lakkaa ilman maksua, vaikka tavarat hävitettäisiinkin tullin valvonnassa. Tämän vuoksi maksamatta jätetty tullilasku, johon sisältyy hallinnollisena seuraamuksena määrätty tullinkorotus, on tavaroiden hävittämisestä huolimatta peritty tavaranhaltijalta. Soveltamiskäytäntö on perustunut yhteisöainsäädännön tiukkaan sanamuodon mukaiseen tulkintaan.

Euroopan yhteisöjen komission budjettipääosasto on marraskuussa 2000 ilmoittanut Suomelle kirjallisesti komission kantana, että tullivelan lakkaamisen osalta tavaroiden ottaminen tulliviranomaisten haltuun voidaan tullikoodeksin tulkittaessa rinnastaa takavarikkoon ja että tavaroiden hävittämisen tullin valvonnassa voidaan katsoa vastaavan tavaroiden julistamista valtiolle menetetyiksi. Tulkinnan mukaan tullivelka lakkaa siten myös sellaisten tulliviranomaisen haltuun ottamien tavaroiden osalta, jotka hävitetään tullin valvonnassa.

Tullinkorotusta ja virhemaksua on suomalaisessa oikeuskäytännössä ja hallintomenettelyssä vakiintuneesti pidetty tullimaksun liitännäisinä seuraamuksina. Edellä selostetun komission kannan mukaisen tulkinnan myötä hallinnollinen seuraamus poistuisi myös silloin, kun tulliviranomainen on ottanut haltuun tavarat, jotka on yritetty tuoda tuontiveroja välttää ja jotka on sittemmin hävitetty tullivalvonnassa. Olosuhdetta ei voida pitää asianmukaisena.

Tullilain 33 §:ää ehdotetaan muutettavaksi

siten, että hallinnollisten seuraamusten liitännäisyys tulliin lakkaisi, jolloin tullinkorotus ja virhemaksu jäivät sellaisenaan voimaan tullivelan lakkaamisesta tai tullin palauttamisesta huolimatta, mikäli seuraamusten määräämisen perusteena olleet syyt ovat edelleen olemassa.

2. Esityksen vaikutukset

2.1. Taloudelliset vaikutukset

Poliisin tietojärjestelmään siirtymisestä tullilaitokselle aiheutuu projektisuunnitelmasta ja tarkennetusta siirtosuunnitelmasta välittömiä kustannuksia 40 500 markkaa. Muut käyttöönottoon liittyvät kulut ovat suuruudeltaan 286 000 markkaa. Välilliset vuotuiset kulut muodostuvat Poliisin Tietohallintokeskuksen ylläpitomaksusta, joka on suuruudeltaan 300 000 markkaa, sekä tietojärjestelmän tietoliikennekuluista. Selainjärjestelmän ylläpitokustannukset ovat 36 000 markkaa vuodessa.

2.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esityksellä ei ole organisaatio- eikä henkilöstövaikutuksia.

3. Asian valmistelu ja lausunnot

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä yhteistyössä Tullihallituksen kanssa. Esityksessä on otettu huomioon tietosuojavaltuutetun, sisäasiainministeriön ja rajavartiolaitoksen lausunnot.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

3 §. Pykälässä ehdotetaan määriteltäväksi poliisiasiaain tietojärjestelmän teknisenä osana oleva tutkinta- ja virka-apujärjestelmä, jota tullilaitos siirtyy käyttämään. Uutta määritelmää käytettäisiin tullilaissa kuvaamaan sitä osaa poliisiasiaain tietojärjestelmän sisällyttämistä tiedoista, jotka tullilaitos on tallettanut tutkinta- ja virka-aputoiminnassaan. Tullilaitos olisi edelleen rekisterinpitäjä

toimittamiensa tietojen osalta, mutta sille ei kuitenkaan perustettaisi omaa osarekisteriä poliisiasiaain tietojärjestelmässä, vaan tiedot talletettaisiin jo olemassa oleviin, poliisin henkilörekistereistä annetun lain 1 a §:ssä säädettyihin osarekistereihin. Ajatuksena olisi toteuttaa molempia esitutkintaviranomaisia palveleva tietojärjestelmä, joka sisältää kummankin tallettamat tiedot.

13 §:n edellä oleva väliotsikko. Nykyinen väliotsikko ”Tullivalvonta” ehdotetaan kor-

vattavaksi täsmällisemmällä otsikolla ”Tulliviranomaisen toimivaltuudet”.

14 a §. Lakiin lisättävän pykälän mukaan tullimiehellä on rajavartiolaitoksesta annetun lain 2 §:n 3 kohdan mukaisen, rajatarkastukseen kuuluvan toimenpiteen suorittamiseksi sanotun lain 15 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 16, 17 ja 21 §:ssä säädetty toimivaltuudet. Rajavartiolaitoksesta annetun lain 2 §:n 3 kohdassa määritellään rajatarkastus. Sanotun lain 15 §:n 1 momentin mukaan rajavartiolaitoksen valvottavaksi säädetyllä rajanylityspaikalla, jos se on välttämätöntä rajavalvontaan tai rajatarkastukseen kuuluvan toimenpiteen suorittamiseksi, rajavartiomiehellä on oikeus ohjata maasto-, tie- ja vesiliikennettä sekä määrätä kulkuneuvo siirrettäväksi tai siirtää se. Saman pykälän 2 momentin mukaan rajavartiomiehellä on oikeus sulkea, eristää tai tyhjentää rajavartiolaitoksen valvottavaksi säädetty rajanylityspaikka taikka rajoittaa siellä liikkumista, jos se on tarpeen rajavalvontaan tai rajatarkastukseen kuuluvan toimenpiteen suorittamiseksi, järjestyksen ylläpitämiseksi tai palauttamiseksi taikka henkilön turvallisuuden tai yksityisyyden taikka vaaraan joutuneen omaisuuden suojaamiseksi. Mainitun lain 16 § koskee kulkuneuvon pysäyttämistä sekä maahan tulevan tai maasta lähtevän kulkuneuvon tarkastamista. Lain 17 § koskee henkilöllisyyden selvittämistä ja 21 § rajatarkastukseen sisältyvää henkilön tarkastusta.

21 §. Pykälän uuden sanamuodon mukaan yksi tullilaitoksen henkilökistereistä olisi poliisiasiaain tietojärjestelmän teknisenä osana oleva tutkinta- ja virka-apujärjestelmä. Tällöin tarkoitettaisiin tämän tietojärjestelmän niitä tietoja, jotka tullilaitos on toimittanut järjestelmään. Samalla muutettaisiin pykälässä mainittu henkilökisterilaki (471/1987) henkilötietolaiksi, jolla kumottiin henkilökisterilaki. Poliisin henkilökistereistä annetun lain 1 a §:ssä luetellaan poliisiasiaain tietojärjestelmän osarekisterit, jotka ovat rikosilmoitushakemisto, tutkinta- ja virka-apujärjestelmä, tutkinta- ja virka-apujärjestelmän arkistohakemisto, etsintäkuulutuserikisteri, tunnistettavien rekisteri, omaisuusrekisteri, pidätettyjen rekisteri, tuntomerkkirekisteri, tekotaparekisteri, etsit-

tävien moottoriajoneuvojen rekisteri sekä sanomanvälityserikisteri. Tietojärjestelmän ja sen osarekisterien tarkempi kuvaus on poliisin henkilökisteristä annetun asetuksen (1116/1995) 2 §:ssä.

23 a §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi poliisiasiaain tietojärjestelmän teknisenä osana olevan tutkinta- ja virka-apujärjestelmän peruskuvauksen. Se olisi tullilaitoksen käyttöön tarkoitettu pysyvä valtakunnallinen tietojärjestelmä, johon tullilaitos saisi kerätä ja tallettaa rikosten ennalta ehkäisemiseksi, selvittämiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi tarpeellisia tietoja. Tietojärjestelmää ylläpidetään automaattisen tietojenkäsittelyn avulla. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lisäksi, että poliisiasiaain tietojärjestelmään talletettaisiin tietoja siten kuin poliisin henkilökistereistä annetussa laissa säädetään. Mainitun lain 1 a §:ssä viitataan poliisin henkilökistereistä annettuun asetukseen, jonka 2 §:ssä on yksityiskohtaiset säännökset tallettavista tiedoista.

Pykälän sanamuodon edellyttämä talletettavien tietojen tarpeellisuus määriteltäisiin järjestelmää käyttöön otettaessa. Käytännössä talletettavat tiedot olisivat pääosin samoja kuin mitä voimassa olevan tullilain 23 a §:ssä säädetään.

24 §. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin säännös tietojärjestelmässä olevien tietojen poistamisesta. Tältä osin viitattaisiin poliisin henkilökistereistä annetun lain 24 c §:ään, jossa jokaisen osarekisterin osalta on säädetty erikseen tietojen poistamisesta. Säännökset ovat sisällöltään pääosin samansäältöiset kuin tullilain nykyiset poistamis-säännökset tutkinta- ja virka-apujärjestelmän osalta.

26 §. Pykälän uudessa 4 momentissa säädettäisiin, että ulkomaan viranomaiselta virka-apuna saatuja tietoja ei kuitenkaan saa luovuttaa ilman tämän suostumusta. Tämä johtuu asianomaisissa sopimuksissa ja lain-säädännössä olevista määräyksistä, jotka kieltävät tietojen edelleen luovutuksen.

26 a §. Tulliviranomaisen järjestelmään toimittamien tietojen käytöstä ja luovuttamisesta olisi voimassa, mitä niistä poliisin henkilökistereistä annetussa laissa poliisiasiaain tietojärjestelmästä säädetään. Poliisi saisi siis edelleen luovuttaa tullilaitoksen

tallettamia tietoja edellä mainitun lain säännösten mukaisesti. Säännökset tietojen käytöstä ja luovuttamisesta sisältyvät poliisin henkilörekistereistä annetun lain 5 lukuun.

Tulliviranomainen päättäisi kuitenkin siitä, mitä tullilaitoksen tietoja luovutetaan ulkomaille. Tullilain 27 § sisältää säännökset, joiden perusteella tulliviranomainen voi luovuttaa tietoja ulkomaille.

27 §. Pykälän 1 momentin uudessa 4 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että tietoja saisi antaa tulliviranomaisen lisäksi myös muulle viranomaiselle, joka tarvitsee tietoja rikoksen ehkäisemiseksi tai selvittämiseksi. Kyseessä olisi yleensä poliisiviranomainen, mutta pyynnön esittäneen valtion sisäisestä lainsäädännöstä riippuen se voisi olla muukin toimivaltainen viranomainen. Pykälän 1—3 kohta vastaavat voimassa olevia kohtia.

32 §. Pykälän 2 momentin mukaan virhemaksua voidaan määrätä myös silloin, kun viivästys tai muu virheellisyys koskee muita tullikoodeksissa tarkoitettuja tulliselvitysmuotoja kuin pykälän 1 momentissa tarkoitettua tullimenettelyyn asettamista eli tavaroiden siirtämistä vapaa-alueelle tai vapaa-varastoon, jälleenvientiä yhteisön tullialueelta, hävittämistä tai luovuttamista valtiolle. Voimassa olevaa tullilakia säädettäessä säännöksen katsottiin vastaavan, koodeksin käsitteistä johtuvia muutoksia lukuun ottamatta, tuolloin voimassa olleen tullilain (573/1978) 37 §:n 2 momenttia. Kyseisen jo kumotun lainkohdan mukaan virhemaksu voitiin kantaa paitsi edellä mainituissa tilanteissa, myös silloin, kun viivästys tai muu virheellisyys koski tullialueelle tuotujen tavaroiden kuljettamista, niiden purkamista tai ilmoittamista tulliviranomaisille.

Tullikoodeksin III osaston säännöksiä sovelletaan yhteisön tullialueelle tuotuihin tavaroihin, kunnes niille osoitetaan tulliselvitysmuoto. Nämä tullikoodeksin 37—47 ja 50—53 artiklan säännökset koskevat tavaroiden tuontia yhteisön tullialueelle, niiden esittämistä tulliviranomaiselle, yleisilmoituksen antamista ja tulliviranomaiselle esitettyjen tavaroiden purkamista sekä tavaroiden väliaikaista varastointia. Kyseisten säännösten noudattamisen laiminlyönnestä ei tullilain mukaan kuitenkaan voida määrätä

virhemaksua, vaikka myös näiden säännösten noudattamisen laiminlyöntien ja virheellisyksien vuoksi saattavat mahdolliset tuontirajoitukset jäädä huomioon ottamatta, tullin maksaminen viivästyä tai jopa tulli jäädä saamatta. Epäkohta ehdotetaan korjattavaksi lisäämällä 32 §:n 2 momenttiin säännös niistä tullilainsäädännön määräyksistä, jotka koskevat tavaroiden tuontia ennen kuin niille osoitetaan tulliselvitysmuoto.

33 §. Euroopan yhteisöjen komission budjetti-pääosasto on marraskuussa 2000 kirjallisesti vahvistanut Suomelle komission kannan, jonka mukaan tavaroiden ottaminen tulliviranomaisten haltuun vastaa yhteisön tullilainsäädännön tullivelan lakkaamista koskevia säännöksiä sovellettaessa takavarikkoa, kun tulliviranomainen ottaa niin sanottua vihreää linjaa käyttäneiltä matkustajilta haltuun tulliviranomaiselle asianmukaisesti esittämättä jätetyt tavarat. Edelleen komissio on todennut, että tullikoodeksin 233 artiklan ensimmäisen kohdan d alakohdan analoginen tulkinta johtaa joka tapauksessa päätelmään, jonka mukaan tullivelka lakkaa niiden tavaroiden osalta, jotka on hävitetty tulliviranomaisen valvonassa. Komissio katsoo, että Suomen viranomaiset voivat muuttaa käytäntöään ja katsoa mainituissa tapauksissa tullivelan lakanneeksi tullikoodeksin 233 artiklan ensimmäisen kohdan d alakohdan mukaisesti. Tulkinna muuttaminen edellyttää kuitenkin uuden 3 momentin lisäämistä tullilain 33 §:ään.

Tullinkorotusta ja virhemaksua on suomalaisessa oikeuskäytännössä ja hallintomenettelyssä vakiintuneesti pidetty sillä tavoin tullimaksun liitännäisinä seuraamuksina, että niitä on kohdeltu samalla tavoin kuin tullia, jos tätä on valituksen johdosta alennettu tai se on poistettu kokonaan. Tämän käytännön jatkamisesta johtuisi, sen jälkeen kun tavaroiden haltuunottoa ja hävittämistä ryhdytään rinnastamaan tavaroiden takavarikkoon ja menettämisseuraamukseen, että tavaroiden ilmoittamatta jättämisestä ei voitaisi enää määrätä hallinnollista seuraamusta. Tällöin ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönti tai siihen liittyvä muu virheellisyys jäisi hallinnollisesti rankaisematta, vaikka moitittava ja siten myös sanktioitava virheellisyys olisi

edelleen olemassa.

Lakiin on tarpeen lisätä säännös erityisesti niiden tapausten varalta, joissa matkustaja maahan saapuessaan vihreän kaistan valitsemalla ilmoittaa, että hänellä ei ole tullille mitään ilmoitettavaa, mutta tullitarkastuksessa häneltä löytyykin alkoholijuomia tai savukkeita enemmän kuin hänellä on säännösten mukaan oikeus tuoda tullitta ja veroitta. Edellä kuvatussa tullivelan lakkaamista koskevasta tullikoodeksin 233 artiklan ensimmäisen kohdan d alakohdan tulkinnan muutoksesta johtuu, että ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönti jäisi hallinnollisesti rankaisematta, jos matkustaja ei haluaisikaan lunastaa tavaroita maksamalla tullista, veroista ja tullinkorotuksesta koostuvaa tullilaskua. Toisaalta, jos matkustaja lunastaisi tulliviranomaisen haltuun ottamat tavarat maksamalla tullilaskun, hänelle voitaisiin edelleen määrätä tullilain 32 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla 100 prosentin tullinkorotus. Säännöksen tavoitteena on korjata syntyvä epäkohta, jonka mukaan vain niissä tapauksissa, joissa matkustaja maksaisi tullilaskun, hänelle voitaisiin määrätä ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönnin johdosta sanktioluonteinen hallinnollinen maksuseuraamus.

Säännöksellä pyritään myös ehkäisemään tuontisäännösten vastaisia maahantuonteja, joihin menettämisseuraamuksen lisäksi ei muutoin liittyisi muuta taloudellista riskiä. Ehdotettu säännös koskisi myös virhemaksua, koska se voidaan määrätä myös silloin, kun tullin määrä on vähäinen.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Suomen alkaessa 25 päivänä maaliskuuta 2001 soveltaa Schengenin säännöstöä ja sen perusteella annettua lainsäädäntöä tulliviranomaisen rajatarkastustoimivaltuuksia koskevan säännöksen tulisi olla voimassa.

3. Säättämisjärjestys

Säättämisjärjestyksen kannalta merkityksellinen ehdotus liittyy 14 a §:ssä sää-

dettyihin tulliviranomaisen rajatarkastusvaltuuksiin, koska valtuudet antavat mahdollisuuden puuttua kohdehenkilön henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Perustuslain 7 §:n mukaan jokaisella on oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, johon ei saa puuttua mielivaltaisesti eikä ilman laissa säädettyä perustetta. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on rajavartiolaikoksesta annetun lain eduskuntakäsittelyn yhteydessä todennut (PeVM 17/1998 vp), että rajatarkastustehtävät johtuvat erityisen hyväksyttävistä ja painavista yhteiskunnallisista tarpeista ja että niiden asianmukaiseksi suorittamiseksi on välttämätöntä, että ehdotettu henkilöntarkastusmahdollisuus on käytettävissä periaatteessa kaikkia maahan tulevia ja maasta lähteviä kohtaan. Valiokunnan mukaan rajatarkastuksen tällaisesta väistämättä kaiken kattavasta tarkoituksesta seuraa, ettei rajavartiomiesten henkilöntarkastusvaltuus ole vastoin hallitusmuodon 6 §:n 3 momentin säännöksiä, joiden mukaan jokaisella on oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, joten laki voitiin säätää tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Perustuslakivaliokunta totesi tuolloin myös, etteivät lakiehdotuksen 15 ja 16 §:n säännökset liikenteen ohjaamisesta ja kulkuneuvon pysäyttämisestä eivätkä 17 §:n 2 momentissa säädetyt kiinniottovaltuudet ole valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallisia eikä 16 §:n 2 ja 3 momentti kulkuneuvojen tarkastamisesta vaikuta lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on sisällyttänyt poliisilain muuttamista koskeneeseen hallituksen esitykseen antamassaan vastauksessaan lausuman, jossa se edellyttää, että sisällytettäessä poliisilakiin säännöksiä poliisimiehen oikeudesta suorittaa rajatarkastuksia ja tullitoimenpiteitä edellytyksenä lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä tältä osin on sitoa mainitut poliisin toimivaltuudet viitattujen lakien nimenomaisesti säännöksiin (PeVL 5/1999 vp). Perustuslakivaliokunnan molemmat lausunnot on otettu huomioon valmisteltaessa vastaavaa muutosta tullilakiin.

Tullilaitoksen tutkinta- ja virka-apujärjestelmän uudistus on tarkoitettu toteuttaa siirtymällä poliisiasian tietojärjestelmän käyt-

töön. Ehdotetuissa tullilain pykälissä viitattaisiin poliisin henkilörekistereistä annetun lain säännöksiin. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on viimeksi mainitun lain muutosesitysten eduskuntakäsittelyn yhteydessä ottanut kantaa lain tarkoittaman rekisteröinnin tarkoitusperiin ja todennut niiden kytkeytyvän tärkeisiin yhteiskunnallisiin tarpeisiin, minkä vuoksi rekisteröinti on valiokunnan näkemyksen mukaan hallitusmuodon 8 §:n 1 momentin kannalta hyväksyttävää (PeVL 29/1997 vp ja PeVL 14/1998 vp). Valiokunta on sanotuissa lausunnoissaan

nojautunut myös aikaisempiin lausuntoihinsa, joissa se on todennut henkilötietojen suojan sisältyvän osittain hallitusmuodossa suojatun yksityiselämän piiriin ja korostanut yleisesti yksityiskohtaisten säännösten tärkeyttä, kun puututaan kansalaisten perusoikeuksiin (PeVL 8/1995 vp).

Hallitus katsoo, että esitys voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotukset

Laki

tullilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun tullilain (1466/1994) 3 §:n 1 momentin 8 kohta, 13 §:n edellä oleva väliotsikko, 21 ja 23 a §, 24 §:n 1 momentti, 27 § ja 32 §:n 2 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 1 momentin 8 kohta laissa 331/1996, 21 ja 23 a § sekä 24 §:n 1 momentti laissa 1104/1998 ja 27 § osaksi mainitussa laissa 1104/1998, sekä
lisätään 3 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 331/1996, uusi 9 kohta, lakiin uusi 14 a §, 26 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1104/1998, uusi 4 momentti, lakiin uusi 26 a § ja 33 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

3 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 8) *teknisellä tarkkailulla* jatkuvaa tai toistuvaa tiettyyn henkilöön kohdistuvaa teknisellä laitteella tapahtuvaa kuuntelua ja äänen tallentamista (*tekninen kuuntelu*), katselua ja kuvaamista (*tekninen katselu*) sekä kulkuneuvon tai tavarankuljettajan liikuttamisen seuranta (*tekninen seuranta*);
- 9) *poliisiasian tietojärjestelmän teknisenä osana olevalla tutkinta- ja virka-apujärjestelmällä* poliisin henkilörekistereistä annetun lain (509/1995) 1 a §:ssä tarkoitettua poliisiasian tietojärjestelmää tullilaitoksen tallettamien tietojen osalta.

Tulliviranomaisen toimivaltuudet

13 §

14 a §

Tullimiehellä on oikeus suorittaa rajavartiolaitoksesta annetun lain (320/1999) 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettuun rajatarkastukseen kuuluvat toimenpiteet mainitun lain 15 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 16, 17 ja 21 §:ssä säädetyin toimivaltuuksin.

21 §

Tullilaitoksen henkilörekistereitä ovat valvontatietorekisteri, poliisiasian tietojärjestelmän teknisenä osana oleva tutkinta- ja virka-

apujärjestelmä, Euroopan unionin tullitietojärjestelmä sekä tullilaitoksesta annetussa laissa (228/1991) säädettyjen tehtävien hoitamiseksi 22 §:ssä tarkoitetut rekisterit. Rekistereihin sovelletaan henkilötietolakia (523/1999), jollei tässä laissa toisin säädetä.

23 a §

Poliisiasian tietojärjestelmän teknisenä osana oleva tutkinta- ja virka-apujärjestelmä on tullilaitoksen valtakunnalliseen käyttöön tarkoitettu pysyvä automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävä tietojärjestelmä, johon tullilaitos saa kerätä ja tallettaa rikosten ennalta estämiseksi, selvittämiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi tarpeellisia tietoja. Järjestelmään tallettavista tiedoista on voimassa, mitä poliisin henkilörekistereistä annetussa laissa poliisiasian tietojärjestelmästä säädetään.

24 §

Rekistereihin talletettujen henkilötietojen säilyttämisen tarpeellisuus on tarkistettava vähintään kerran vuodessa. Valvontatietorekisteristä tiedot on poistettava 10 vuoden kuluessa viimeisen tiedon merkitsemisestä. Poliisiasian tietojärjestelmän teknisenä osana olevasta tutkinta- ja virka-apujärjestelmästä tiedot on poistettava siten kuin poliisin henkilörekistereistä annetun lain 24 c §:ssä säädetään.

26 §

Ulkomaan viranomaiselta virka-apuna saatuja tietoja ei kuitenkaan saa luovuttaa ilman tämän suostumusta.

26 a §

Poliisiasiain tietojärjestelmän teknisenä osana olevan tutkinta- ja virka-apujärjestelmän tietojen käytöstä ja luovuttamisesta on voimassa, mitä niistä säädetään poliisin henkilökistereistä annetussa laissa. Tullilaitoksen tietojen luovuttamisesta ulkomaille päättää kuitenkin tulliviranomainen.

27 §

Tulliviranomainen saa luovuttaa ulkomaille tullilaitoksen henkilökistereihin talletettuja ja muita tietoja seuraavasti:

- 1) tulliyhteistyöneuvostolle (CCC) sellaisista tullirikoksista, joista saattaa seurata vankeutta;
- 2) tulliviranomaiselle rikosten ehkäisemistä, selvittämistä ja syyteharkintaan saattamista varten;
- 3) yhteisön tullitietojärjestelmään jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten keskinäisestä avunannosta sekä jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten ja komission yhteistyöstä tullin ja maatalousasioita koskevan lainsäädännön moitteettoman soveltamisen varmistamiseksi

annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 515/97 mukaisesti;

- 4) muulle kuin tulliviranomaiselle, jos tiedot ovat tarpeen sellaisen rikoksen ehkäisemiseksi tai selvittämiseksi, josta Suomessa tehtynä voitaisiin tuomita vankeuteen.

32 §

Virhemaksua voidaan määrätä myös, jos viivästys tai muu virheellisyys koskee yhteisön sisäkaupan tilastointia, tavaroiden tuontia yhteisön tullialueelle, tavaroiden esittämistä tulliviranomaiselle, yleisilmoitusta ja tulliviranomaiselle esitettyjen tavaroiden purkamista sekä tavaroiden väliaikaista varastointia tai muuta koodeksissa tarkoitettua tulliselvitysmuotoa kuin tullimenettelyyn asettamista.

33 §

Tullinkorotus tai virhemaksu jää voimaan tullivelan lakkaamisesta tai tullin palauttamisesta huolimatta, jos syyt, joiden nojalla tullinkorotus tai virhemaksu on määrätty, ovat edelleen olemassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 2001.

Helsingissä 2 päivänä helmikuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Suvi-Anne Siimes*

Liite
Rinnakkaistekstit

Laki

tullilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun tullilain (1466/1994) 3 §:n 1 momentin 8 kohta, 13 §:n edellä oleva väliotsikko, 21 ja 23 a §, 24 §:n 1 momentti, 27 § ja 32 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 1 momentin 8 kohta laissa 331/1996, 21 ja 23 a § sekä 24 §:n 1 momentti laissa 1104/1998 ja 27 § osaksi mainitussa laissa 1104/1998, sekä *lisätään* 3 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 331/1996, uusi 9 kohta, lakiin uusi 14 a §, 26 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 1104/1998, uusi 4 momentti, lakiin uusi 26 a § ja 33 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Tässä laissa tarkoitetaan:

8) *teknisellä tarkkailulla* jatkuvaa tai toistuvaa tiettyyn henkilöön kohdistuvaa teknisellä laitteella tapahtuvaa kuuntelua ja äänen tallentamista (*tekninen kuuntelu*), katselua ja kuvaamista (*tekninen katselu*) sekä kulkuneuvon tai tavarankulkun liikkuksen seuranta (*tekninen seuranta*).

8) *teknisellä tarkkailulla* jatkuvaa tai toistuvaa tiettyyn henkilöön kohdistuvaa teknisellä laitteella tapahtuvaa kuuntelua ja äänen tallentamista (*tekninen kuuntelu*), katselua ja kuvaamista (*tekninen katselu*) sekä kulkuneuvon tai tavarankulkun liikkuksen seuranta (*tekninen seuranta*);

9) **poliisiasian tietojärjestelmän teknisenä osana olevalla tutkinta- ja virka-apujärjestelmällä poliisin henkilörekistereistä annetun lain (509/1995) 1 a §:ssä tarkoitettua poliisiasian tietojärjestelmää tullilaitoksen tallettamien tietojen osalta.**

Tullivalvonta

Tulliviranomaisen toimivaltuudet

13 §

13 §

14 a §

Tullimiehellä on oikeus suorittaa rajavartiolaitoksesta annetun lain (320/1999) 2 §:n 3 kohdassa tarkoitettuun rajatarastukseen kuuluvat toimenpiteet mainitun lain 15 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 16, 17 ja 21 §:ssä säädetyin toimivaltuuksin.

21 §

Tullilaitoksen henkilörekistereitä ovat valvontatietorekisteri, tutkinta- ja virka-apujärjestelmä, Euroopan unionin tullitietojärjestelmä sekä tullilaitoksesta annetussa laissa (228/1991) säädettyjen tehtävien hoitamiseksi 22 §:ssä tarkoitetut rekisterit. Rekistereihin sovelletaan henkilörekisterilakia (471/1987), jollei tässä laissa toisin säädetä.

23 a §

Tutkinta- ja virka-apujärjestelmä on rikosten ennalta estämistä ja selvittämistä varten tullihallituksen pitämä pysyvä henkilörekisteri.

Rekisteriin talletetaan tiedot tulli- ja muista rikoksista tehdyistä ilmoituksista, tullirikosasioissa tehdyistä pakkokeinolain mukaisista pakkokeinoista, rikosasioissa koti- tai ulkomaalaiselle viranomaiselle annetuista virka-avusta sekä tullirikosasioissa tiedoksi annetuista rangaistusvaatimuksista.

Tutkinta- ja virka-apujärjestelmään saa tallettaa sellaisia rikoksesta epäillyn tai esitutinnan taikka pakkokeinojen kohteena olevan henkilön henkilöllisyyttä koskevia sekä muita tietoja, jotka mainitaan 23 §:n 2 momentissa ja lisäksi tarpeellisia rikoksen yksilöintiin liittyviä tietoja.

Ilmoittajina, todistajina tai asianomistajina esiintyvistä taikka asiaan muutoin liittyvistä henkilöistä saa tallettaa henkilötunnuksen, suku- ja etunimen, ammatin, osoite- ja puhelinnumerotiedot sekä kansalaisuus- ja syntymäaikatiedot.

24 §

Rekistereihin tallennettujen henkilötietojen säilyttämisen tarpeellisuus on tarkistettava vähintään kerran vuodessa. Valvontatietorekisteristä tiedot on poistettava 10 vuoden kuluessa viimeisen tiedon merkitsemisestä. Tutkinta- ja virka-apujärjestelmästä tiedot on poistettava viimeistään yhden vuoden kuluttua epäillyn rikoksen syyteoikeuden vanhenemisesta ja muut ilmoitustiedot viimeistään viiden vuoden kuluttua ilmoituksen kirjaamisesta.

21 §

Tullilaitoksen henkilörekistereitä ovat valvontatietorekisteri, *poliisiasiaain tietojärjestelmän teknisenä osana oleva tutkinta- ja virka-apujärjestelmä*, Euroopan unionin tullitietojärjestelmä sekä tullilaitoksesta annetussa laissa (228/1991) säädettyjen tehtävien hoitamiseksi 22 §:ssä tarkoitetut rekisterit. Rekistereihin sovelletaan *henkilötietolakia* (523/1999), jollei tässä laissa toisin säädetä.

23 a §

Poliisiasiaain tietojärjestelmän teknisenä osana oleva tutkinta- ja virka-apujärjestelmä on tullilaitoksen valtakunnalliseen käyttöön tarkoitettu pysyvä automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävä tietojärjestelmä, johon tullilaitos saa kerätä ja tallettaa rikosten ennalta estämiseksi, selvittämiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi tarpeellisia tietoja. Järjestelmään tallettavista tiedoista on voimassa, mitä poliisin henkilörekistereistä annetussa laissa poliisiasiaain tietojärjestelmästä säädetään.

24 §

Rekistereihin talletettujen henkilötietojen säilyttämisen tarpeellisuus on tarkistettava vähintään kerran vuodessa. Valvontatietorekisteristä tiedot on poistettava 10 vuoden kuluessa viimeisen tiedon merkitsemisestä. *Poliisiasiaain tietojärjestelmän teknisenä osana olevasta tutkinta- ja virka-apujärjestelmästä tiedot on poistettava siten kuin poliisin henkilörekistereistä annetun lain 24 c §:ssä säädetään.*

Ulkomaan viranomaiselta virka-apuna saatuja tietoja ei kuitenkaan saa luovuttaa ilman tämän suostumusta.

26 a §

Poliisiasiaain tietojärjestelmän teknisenä osana olevan tutkinta- ja virka-apujärjestelmän tietojen käytöstä ja luovuttamisesta on voimassa, mitä niistä säädetään poliisin henkilörekistereistä annetussa laissa. Tullilaitoksen tietojen luovuttamisesta ulkomaille päättää kuitenkin tulliviranomainen.

27 §

Tulliviranomainen saa luovuttaa ulkomaille tullilaitoksen henkilörekistereihin tallennettuja ja muita tietoja seuraavasti:

- 1) tulliyhteistyöneuvostolle (CCC) sellaista tullirikoksista, joista saattaa seurata vankeutta;
- 2) tulliviranomaiselle rikosten ehkäisemistä, selvittämistä ja syyteharkintaan saattamista varten;
- 3) yhteisön tullitietojärjestelmään jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten keskinäisestä avunannosta sekä jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten ja komission yhteistyöstä tullijä ja maatalousasioita koskevan lainsäädännön moitteettoman soveltamisen varmistamiseksi annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 515/97 mukaisesti.

27 §

Tulliviranomainen saa luovuttaa ulkomaille tullilaitoksen henkilörekistereihin talletettuja ja muita tietoja seuraavasti:

- 1) tulliyhteistyöneuvostolle (CCC) sellaista tullirikoksista, joista saattaa seurata vankeutta;
- 2) tulliviranomaiselle rikosten ehkäisemistä, selvittämistä ja syyteharkintaan saattamista varten;
- 3) yhteisön tullitietojärjestelmään jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten keskinäisestä avunannosta sekä jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten ja komission yhteistyöstä tullijä ja maatalousasioita koskevan lainsäädännön moitteettoman soveltamisen varmistamiseksi annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 515/97 mukaisesti;
- 4) muulle kuin tulliviranomaiselle, jos tiedot ovat tarpeen sellaisen rikoksen ehkäisemiseksi tai selvittämiseksi, josta Suomessa tehtynä voitaisiin tuomita vankeuteen.

Virhemaksua voidaan määrätä myös, jos viivästys tai muu virheellisyys koskee yhteisön sisäkaupan tilastointia tai muuta koodeksissa tarkoitettua tulliselvitysmuotoa kuin tullimenettelyyn asettamista.

Virhemaksua voidaan määrätä myös, jos viivästys tai muu virheellisyys koskee yhteisön sisäkaupan tilastointia, tavaroiden tuontia yhteisön tullialueelle, tavaroiden esittämistä tulliviranomaiselle, yleisilmoitusta ja tulliviranomaiselle esitettyjen tavaroiden purkamista sekä tavaroiden väliaikaista varastointia tai muuta koodeksissa tarkoitettua tulliselvitysmuotoa kuin tullimenettelyyn asettamista.

Tullinkorotus tai virhemaksu jää voimaan tullivelan lakkaamisesta tai tullin palauttamisesta huolimatta, jos syyt, joiden nojalla tullinkorotus tai virhemaksu on määrätty, ovat edelleen olemassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2001.